

TELEPÍTÉSI TAPASZTALATOK 2/3 ÉVES NYÁR ÜLTETÉSI ANYAGGAL

PALOTÁS FERENC

Erdészeti Tudományos Intézet Kirendeltsége, Baja

1965-ben 2/3 éves ültetési anyag felhasználásával kísérleti nyártelepítést végeztünk. Kísérletünk egyik célja adott termőhelyen eldönteni a különböző méretű ültetési anyag telepítésének gazdaságosságát, továbbá a nagyméretű ültetési anyag telepítésével kapcsolatos hazai tapasztalatok szerzése.

A kísérlet sor fiatal kora miatt messzemenő gazdaságossági számításokra még nem alkalmas. A telepítés tapasztalatai, az első két év eredményei és nehézségei viszont hasznos adatokat adhatnak hasonló telepítések létesítéséhez.

A kísérleti telepítés néhány jellemző adata: A kísérlet a 29. sz. Baranya—Somogy—Tolna-i hegyhát erdőgazdasági táj 29 c Bólyi tábla tájrészletében fekszik. Talaja löszön kialakult agyagbemosódásos barna erdőtalaj. Az AB szintek — azaz a termőréteg — vastagsága átlagosan 80 cm. A terület sík. A talajvíz a gyökerek által nem hasznosítható mélységben van. Az évi csapadék átlagosan 650—700 mm.

A kísérletet háromszori ismétléssel, öt kezeléssel, véletlen blokk elrendezésben állítottuk be. Az alkalmazott ültetési anyag változatok: I 214-es olasznyár 2/3, 2/2, 1/1 éves gyökeres dugvány, továbbá simadugvány.

A telepítés a kétszeri mélyforgatással előkészített talajba 1965 év tavaszán történt. Ültetési hálózat egységesen 6×3 m. A nyárültetvény sorközzeit mezőgazdasági köztesműveléssel hasznosítottuk.

A kísérlet magassági, illetve vastagsági növedék adatai az első két évben a várt eredményeket adták. A nagyméretű anyag az első évben csak vegetált. Az 1. ábra a 2/3 éves parcelláról a kiültetés évében június hónapban készült. A növekedés nagyobb eréllyel csak a második évben indult meg. A 2. ábrán az előbbi parcella látható a kiültetés utáni második év augusztusában. Megjegyzem, hogy az ültetési anyag egy része csúcssérült volt, emiatt ezen törzsek alakhi hibásak lettek. Az I. táblázaton a második év végén mért magasság és átmérő növedék adatokat adom meg. Eszerint az 1/1 éves anyag méretei megközelítően egy évi lemaradást mutatnak a 2/3 éveshez viszonyítva.

A nagyméretű ültetési anyag telepítésével kapcsolatos tapasztalatok az alábbiakban foglalhatók össze: A nagyméretű anyag ültetésének és a tele-

pítés eredményességének előfeltétele a kulturkörülmények biztosítása. A nemesnyárok kulturfajták, eredményt csak megfelelő előfeltételek biztosításával várhatunk. Első feltétel a terület mélyforgatása a további gépi munkákhoz is megfelelő talajgyengetéssel. Gazdaságos munka csak a teljes gépesítéstől várható. Ehhez megfelelő géprendszer szükséges, szakképzett személyzettel.

1. ábra. A 2/3 éves olasznyár a telepítés évének júniusában. (Foto: Palotás)

Az ültetési anyag igen kényes. A kiemelési, veremelési, a fel-és leterhelési munkáknál, továbbá a szállítás során könnyen sérül. Különösen érzékeny a csúcshajtás és az oldalgökerzet. Általában sokkal gondosabb bánásmód szükséges, mint amely a hazai gyakorlatban az egyéb csemeteszállításoknál szokásos.

Lehetőleg kerülni kell a nagy szállítási távolságokat. Leghelyesebb, ha a telepítésre váró nagyobb területegység mellett neveljük meg a majd felhasználásra kerülő anyagot. Az így is elkerülhetetlen rövid szállítási távolságra gondosan előkészített, speciálisan kiképzett szállítóeszköz szükséges.

Az ültetés előtt az anyag gondos válogatását, továbbá a sérült, törött gyökerek levágását feltétlen el kell végezni.

Várhatóan nagyobb lesz a károsítók fellépése, emiatt már a csemetekerti neveléstől kezdődően rendszeres vegyszeres védekezést kell folytatni. Esetünkben is nagy százalékban jelentkeztek — elsősorban a nagyméretű

2. ábra. A 2/3 éves olasznyár a telepítés második évének augusztusában.
(Foto: E RTI, Michalovszky)

anyagnál — a különböző farontó károsítók, melyek egy részét feltehetően már a csemetekertből hozták.

A gazdaságosság kérdésének elemzéséhez a további évek eredményei szükségesek. A már rendelkezésre álló adatokból levonható megállapítások az alábbiak: A II. táblázaton közlöm a telepítés közvetlen költségeinek alakulását különböző telepítési hálózatokra átszámítva. Az első oszlopban a kísérletünkben alkalmazott 6×3 m-es hálózat költségeit adom meg, a további adatokat abból számítottam. A közvetlen költségek a következők:

I. táblázat

A kísérleti nyártelepítés adatai 2 éves korban

A. Magasságok

Ültetési anyag megnevezése	Magassági osztály méterben							Átlagos magasság, méter
	—4	4,1—5	5,1—6	6,1—7	7,1—8	8,1—9	9,1—	
	a törzsszám megoszlása %-ban							
2/3 éves	—	0,8	4,7	21,4	46,1	25,2	1,8	7,73
2/2 éves	—	2,6	19,9	53,0	24,0	0,5	—	6,77
1/1 éves	2,7	23,2	55,9	18,0	0,2	—	—	5,67
SzD ₅ %								0,56

B. Átmérők

Ültetési anyag megnevezése	Vastagsági osztály centiméterben							Átlagos vastagság, centiméter
	—4	4,1—5	5,1—6	6,1—7	7,1—8	8,1—9	9,1—	
	a törzsszám megoszlása %-ban							
2/3 éves	1,1	0,9	6,3	22,1	43,4	23,5	2,7	7,7
2/2 éves	2,2	4,7	22,2	34,5	23,7	11,5	1,2	7,0
1/1 éves	10,0	27,2	34,5	21,9	5,7	0,7	—	5,7
SzD ₅ %								0,75

II. táblázat

A telepítés közvetlen költségeinek alakulása 1 ha-ra átszámítva

Ültetési anyag megnevezése	Hálózat méterben					
	6 × 3	2,8 × 2,8	3,6 × 3,6	4,4 × 5,0	6,0 × 6,0	8,0 × 8,0
	közvetlen költség ezer forintban					
2/3 éves	8,2	18,9	11,4	6,7	4,1	2,3
2/2 éves	3,1	7,0	4,3	2,5	1,5	0,9
1/1 éves	1,2	2,8	1,7	1,0	0,6	0,3

ültetési munkabér és annak szociális terhe; anyagköltség önköltségi áron; szállítási költség egységes szállítási távolságra átszámítva. Fel szeretném hívni a figyelmet, hogy a hálózat sűrítésével milyen rohamosan nő a telepítés költsége. A 2/3 éves anyag költsége közel hétszerese az 1/1 éves anyag ültetési költségének.

Első következtetesként levonható, hogy a nagyméretű anyag telepítése csak tág hálózatú ültetvények telepítése során lehet gazdaságos. A hatványozottan emelkedő költségek miatt állományszerű telepítésekhez a felhasználásuk nem indokolt. Általános elvként kimondható, hogy a hálózat sűrítésével

minél inkább megközelítjük az állományszerű nyárfagazdálkodás fogalmát, a felhasználásra kerülő ültetési anyag mérete úgy csökkenthető. Megfelelően előkészített és kiváló adottságú talajon a simadugvány a leggazdaságosabb.

Feltehető egy kérdés: A nagy ráfordítási költséggel milyen többlet érték áll arányban, ellentétként, a nagyméretű anyag ültetésekor?

Az előbb leszögezett állásfoglalás szerint csak tág hálózatú ültetvényeknél jöhet számításba a telepítésük. Ez a meghatározás a továbbiakban kiegészítendő: csak olyan ültetvényszerű telepítéseknél, ahol egyidejűleg mezőgazdasági hasznosítás is folyik a területen. A telepítés utáni első évek elmaradó nevelővágásokkal nyerhető fatermésének értékét mezőgazdasági köztesműveléssel biztosítjuk. A nagyméretű anyag alkalmazásának előnye, hogy magas, ágtiszta törzsrészt kapunk, a gépi munkának akadálya nincs. Kísérletünk mezőgazdasági közteshozama 1 ha-ra átszámítva az első évben 66 q, a második évben 55 q kukorica volt, azok értéke 8600, illetve 7200 forint.

A kísérletünktől várunk választ arra a kérdésre, hogy a nagyméretű anyag jelenlegi többlet növedéke, illetve az egy évi növedék előnye a vágáskorban jelentkezni fog-e, illetve a vágáskor ténylegesen csökkenthető lesz-e? A rendelkezésre álló adatokból már most megállapítható, hogy az általunk alkalmazott hálózatban mintegy 12 m³-nél nagyobb átlagnövedéket kell kapnunk a ráfordítási többletköltség ellenértékéért. Ha figyelembe vesszük, hogy a tág hálózatú telepítéseknél kevés a növedéket adó törzsszám, fokozottan érvényesül azon megállapításunk, hogy ültetvények létesítéséhez számba jöhető területek csak azok a legkiválóbb nyártermőhelyek, ahol a nyárok a növekedésükhöz szükséges feltételeket optimálisan megtalálják.

A kísérlethől levonható tehát, hogy:

1. A nagyméretű anyag ültetése különleges gondosságot, magasfokú gépesítést és szakszerű munkát igényel. A külföldről megismert gazdasági előnyök csak ezen előfeltételek biztosításával várhatók.

2. A nagyméretű ültetési anyag felhasználása csak mezőgazdasági műveléssel egybekötött, tág hálózatban telepített, ültetvényszerű nyártermesztés esetében javasolható. Alkalmazása a viszonylag sűrűbb telepítéseknél a magas költségtényező miatt nem jöhet számításba.

3. A nagyméretű anyag telepítése csak ott gazdaságos, ahol a ráfordítással arányos többtermelés várható. Ilyen számításba jövő termőhelyek csak a legkiválóbb termőhelyek, ahol a nyárok a termőhelyi igényeiknek megfelelő feltételeket optimális mértékben megtalálják.

Összefoglalás

1965. év tavaszán 2/3, 2/2, 1/1 éves ültetési anyag felhasználásával kísérleti nyártelepítést végeztünk. A kísérlet célja adott termőhelyen eldönteni a különböző korú ültetési anyag telepítésének gazdaságosságát, továbbá a nagyméretű ültetési anyag telepítésével kapcsolatos hazai tapasztalatok szerzése.

Az eddigi adatok és tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a nagyméretű ültetési anyag felhasználása csak mezőgazdasági műveléssel egybekötött, tág hálózatban telepített, ültetvénytörzses nyártermesztés esetében javasolható. Telepítésük csak ott gazdaságos, ahol a termőhely a nyárak igényét optimális mértékben kielégíti.

ЛЕСОКУЛЬТУРНЫЕ ОПЫТЫ ПО ПРИМЕНЕНИЮ 2/3 ЛЕТНЕГО ПОСАДОЧНОГО МАТЕРИАЛА ТОПОЛЯ

Ф. Палоташ

Научно-исследовательский институт лесного хозяйства

РЕЗЮМЕ

Весной 1965 были заложены опытные тополевы культуры посадкой 2/3, 2/2 и 1/1 летних черенков. Опыты проводили для того, чтобы выявить рентабельность применения посадочного материала разного возраста в конкретных лесорастительных условиях и приобрести практику по применению крупномерного посадочного материала в Венгрии.

На основании полученных до сих пор результатов, крупномерный посадочный материал возможно рекомендовать только для закладки плантаций тополя, при большом расстоянии посадочных мест, когда междурядья служат сельскохозяйственными угодьями. Посадка крупномерных саженцев оказывается рентабельной только в тех местах, где условия местопроизрастания оптимально удовлетворяют требованиям тополя.

ANBAUERFAHRUNGEN MIT 2/3 JÄHRIGEN PAPPELN

- F. Palotás

Institut für Forstwissenschaften, Budapest

ZUSAMMENFASSUNG

Im Frühjahr 1965 wurden 2/3, 2/2, 1/1 jährige Pappeln zwecks Versuches angebaut. Die Zielsetzung des Versuches war auf einem gegebenen Standort die Wirtschaftlichkeit des Anbaues mit verschiedenen Alter des Anbaumaterials fest zu stellen und mit dem Anbau des starken Pflanzenmaterials heimische Erfahrungen zu erlangen.

Auf Grund der bisherigen Angaben und Erfahrungen ist fest zu stellen, dass die Verwendung des starken Anbaumaterials ist nur mit landwirtschaftlicher Kultur verknüpften und in einem breiten Verband angebauten, mittels Plantage-Pappelkultur zu empfehlen. Ihr Anbau ist nur dort ökonomisch, wo der Standort die Ansprüche der Pappeln optimal befriedigt.